

structures in the conditions of uneven economic growth in Ukraine. The features of corporate governance in agricultural sector are determined by current legal system and the different approaches to corporate governance in most agricultural business structures.

Keywords: *globalization, integration, corporation, corporate sector, corporate governance*

УДК 330.142.211;

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

О. М. ЛАБЕНКО, кандидат економічних наук,
доцент кафедри оподаткування і страхування
**Національний університет біоресурсів
і природокористування України**
e-mail: labenko@nubip.edu.ua

Анотація. *Кожний уряд має займатися стимулюванням інвестиційної активності з метою нарощення ВВП та всіх факторів, які його супроводжують. Нарощення обсягів реальних інвестицій має бути пріоритетом у час переважаючих обсягів фінансових інвестицій над реальними. Реальні інвестиції створюють додану вартість, тоді як фінансові – ні. В умовах нестабільної економічної ситуації в Україні та зважаючи на високу мобільність капіталу, марно сподіватися на масштабний притік інвестицій в будь-яку сферу діяльності.*

Ключові слова: *інвестиційна діяльність, фінансування інвестицій, навколишнє природне середовище, фінансова підтримка*

Актуальність. У сучасному світі інновації стають найпотужнішим стимулом до інвестицій. Розвиток економіки, на основі експлуатації природних ресурсів, вичерпує свій потенціал з двох основних причин: вони є обмеженими та їх експлуатація сприяє забрудненню НПС. Постає гостра потреба в інноваційних продуктах, які допомагали б створювати додану вартість та, як наслідок, залучати більші обсяги інвестиційних ресурсів і при цьому економили б природні ресурси. До таких напрямів діяльності можна віднести збереження та примноження природних ресурсів.

На сьогодні, інвестиції в раціональне природокористування відображують у науковій та практичній літературі різними визначеннями: «екологічні інвестиції», «зелені інвестиції» тощо.

Проблема інвестиційної діяльності, з метою збереження НПС, знайшла своє відображення в цілях сталого розвитку 2016–2030 (ООН), де згадано:

- сприяння прискореному інвестуванню в заходи щодо ліквідації бідності;

- збільшення інвестування, у тому числі шляхом активізації міжнародного співробітництва, у сільську інфраструктуру, сільськогосподарські дослідження й агропропаганду, розвиток технологій і створення генетичних банків рослин і тварин з метою зміцнення потенціалу країн, що розвиваються, особливо найменш розвинених країн, у галузі сільськогосподарського виробництва;

- заохочення інвестицій в енергетичну інфраструктуру і технології екологічно чистої енергетики.

У Рішення про Загальну програму дій Союзу з охорони навколишнього середовища до 2020 року «Жити добре в рамках обмеженості ресурсів нашої планети» також відведено одну з ключових ролей у досягненні цілей ЄС з охорони НПС [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження закордонних та вітчизняних науковців свідчать про значну увагу до розробки механізму інвестування у сфері природокористування. Так, С. Рассадникова доводить, що «удосконалення інвестування природокористування та адаптація його до сучасних викликів різного рівня є якісні зміни та модернізація інвестування на основі формування інвестиційної привабливості природокористування з використанням цілого арсеналу методологічних підходів, серед яких системний є найголовнішим» [3].

За твердженням В. А. Голян, «практика фінансування природоохоронної діяльності в країнах із соціально орієнтованою ринковою економікою та країнах Центральної Європи свідчить, що нарощення інвестиційного потенціалу охорони довкілля та відтворення природно-ресурсного потенціалу безпосередньо пов'язане з регуляторним впливом держави. Хоча нині в геополітичному просторі й домінує думка про те, що фінансування екологічних проектів – це прерогатива багатих країн, однак окремі країни завдяки застосуванню кредитних, податкових та митних преференцій суттєво збільшили обсяги капітальних вкладень у розбудову природоохоронної інфраструктури.» [2].

Допоки зазначена думка про те що фінансування екологічних проектів – це прерогатива багатих країн, є домінуючою, існують і кардинально інші думки щодо джерел фінансування інвестицій в охорону НПС. Так, Дж. Хайкел [7] стверджує, що варто звернути увагу на зменшення обсягів споживання. Адже за статистикою ФАО, населення планети викидає 25% вироблених продуктів харчування. Також Дж. Хайкел стверджує, що саме інвестування не врятує людство від наслідків надмірного антропогенного тиску на НПС, виходом може стати зміна економічної системи (переорієнтація цілей розвитку економіки з нарощення ВВП до досягнення екологічних цілей) [8].

Автор [1], вважає проблемою, що переведення національного господарства на інноваційно-інвестиційну модель розвитку є надмірним фіскальним навантаженням на працю та споживання. Але, разом з тим, автор пропонує разом зі зменшенням ставок оподаткування праці та споживання збільшити фіскальне навантаження на екологічні податки, що сприятиме ощадливому ставленню до НПС та дасть змогу бізнесу наростити інвестиції в технології з більш ощадливим використанням природних ресурсів.

Зазначені думки свідчать про активний пошук напрямів розвитку інвестиційної діяльності в охорону НПС.

Мета дослідження – виявлення сучасних тенденцій та проблем інвестиційного забезпечення природоохоронної діяльності в Україні та світі, а також надання пропозицій щодо його вдосконалення в Україні.

Матеріали і методи дослідження. Для підготовки даного дослідження було використано статистичні матеріали Державної служби статистики України та Організації економічного співробітництва та розвитку. Головними методами, використаними в даному дослідженні, стали метод аналізу, синтезу та індукції.

Результати дослідження та їх обговорення. Забезпечення сталого, стійкого до зміни клімату довкілля потребує значних інвестицій. Наприклад, дослідження показують, що до 2020 р. у світі необхідно буде інвестувати щорічно 5700 млрд дол. США в зелену інфраструктуру, чисту воду, сталий розвиток транспорту і поновлюваних джерел енергії задля запобігання найгіршим наслідкам зміни клімату.

Водночас, значний обсяг поточних інвестицій у світі спрямований на підтримку екологічно й соціально шкідливих проектів. Забезпечення добробуту людини потребує інвестицій в ініціативи, які надають соціальні, екологічні та економічні вигоди.

Дані щодо обсягів, структури та динаміки інвестицій в охорону НПС свідчать загалом про покращення ситуації з обсягами інвестицій. Спробуємо дослідити детальніше ситуацію у світі загалом.

Найбільш повну інформацію щодо обсягу фінансових ресурсів, які спрямовуються як фінансування підтримки сталого розвитку, найбільш повно представлені в статистичному ресурсі Організації економічного співробітництва і розвитку [5]. Зазначена організація надає статистику фінансових потоків яку класифікують, як офіційну допомогу в цілях розвитку. Так, відповідно до думки що розвинені країни повинні надавати фінансову підтримку країнам що розвиваються, обсяги такої підтримки наведені на рис. 1.

До найбільших донорів, які надають міжнародну фінансову допомогу належать такі країни та організації (рис. 2).

Загальна сума донорського фінансування, спрямована на подолання проблем клімату у 2014 р., становить близько 40 млрд дол. США. Щороку зазначена сума має тенденцію до зростання. Найбільший обсяг фінансової допомоги отримує енергетичний сектор (13,1 млрд дол. США), на другому місці транспорт (7,1 млрд дол. США).

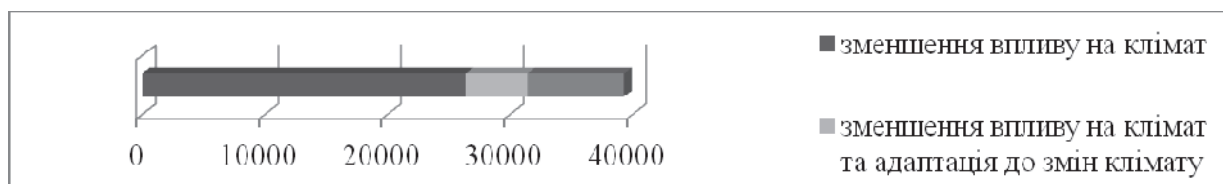

Рис. 1. Загальний обсяг зобов'язань відповідно до мети фінансування, млн дол США (2014 рік)*

*Складено автором за даними [5].

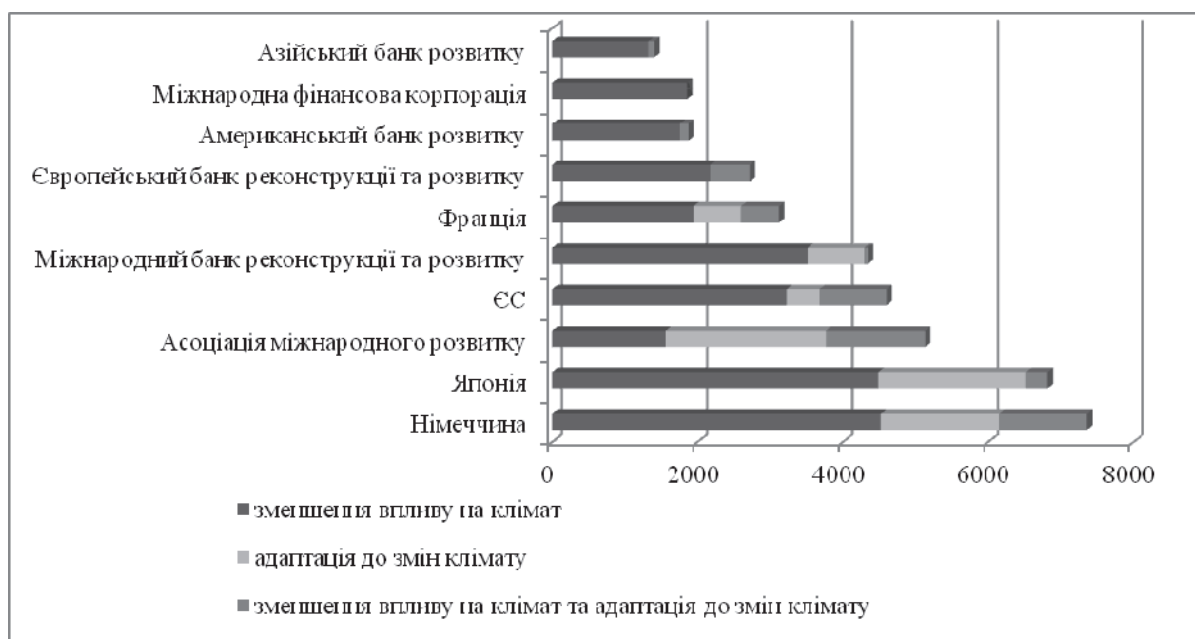

Рис. 2. Найбільші донори міжнародної фінансової допомоги на боротьбу з кліматичними змінами, загальна сума зобов'язань, млн дол США (2014 рік)

*Складено автором за даними [5].

Частка України в загальній сумі фінансових ресурсів у 2014 р. становила 1,1 млрд дол. США. Але цікавим є той факт, що найбільшим інвестором є ЄБРД, МБРД та Фонди кліматичних інвестицій, а не країни та організації, наведені на рис. 2. Це може свідчити про значний потенціал можливостей щодо залучення інвестиційних ресурсів.

В Україні фінансування інвестицій в збереження НПС здійснюється за рахунок держави та приватних власників. Статистичне спостереження здійснюється за показником «капітальні інвестиції на охорону НПС».

Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища – інвестиції у придбання нових і тих, які були у використанні, або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних і нематеріальних активів, витрати на капітальний ремонт та модернізацію, що здійснюються з метою охорони навколишнього природного середовища. Обсяги та динаміку останніх наведено на рис. 3.

Рис. 3. Обсяги капітальних інвестицій на охорону та раціональне використання природних ресурсів, 2009–2014 роки

*Складено автором за даними [4].

Упродовж 2014 р. на охорону навколишнього природного середовища підприємствами, організаціями та установами було витрачено 21925,6 млн грн (без ПДВ). Із загальної кількості витрат на охорону навколишнього природного середовища 13965,7 млн грн (або 64%) становлять поточні витрати, 7959,9 млн грн (або 36%) – капітальні інвестиції, у тому числі 7319,1 млн грн – інвестиції в основний капітал, 640,8 млн грн – витрати на капітальний ремонт природоохоронного обладнання.

Як видно з вищенаведених даних, сума капітальних інвестицій на охорону НПС, за національними статистичними даними, значно менша, ніж надходження інвестицій зовнішніх на охорону НПС. Зазначена різниця виникає з тієї причини, що за національними вимогами не здійснюється статистичне спостереження Державною службою статистики зовнішніх інвестицій на охорону НПС.

Окрім того, національні статистичні спостереження не відображують реальної ситуації з інвестиціями усередині країни, адже передбачають включення амортизаційних відрахувань до суми загального обсягу інвестицій. Зазначене не відображує дійсності, адже амортизаційні ресурси не включаються до обсягу реальних інвестицій.

Висновки і перспективи. Охорона НПС є проблемою всього населення планети і нині домінуюча думка про потребу фінансової підтримки розвиненими країнами країн, що розвиваються, має своє обґрунтування. Адже розвинені країни досягли свого рівня розвитку саме завдяки збільшенню обсягів забруднення НПС, які, як відомо, не обмежувалися кордонами країни. З одного боку, причиною таких думок може бути компенсація завданої шкоди НПС країн що розвиваються, іншою причиною є відсутність необхідних обсягів та механізмів інвестиційної діяльності на охорону НПС в країнах, що розвиваються.

Список літератури

1. Бардась В. Удосконалення фіскального регулювання природокористування крізь призму досягнення фіскального оптимуму Лаффера / В. М. Бардась // Економіст. – 2013. – № 10. – С. 42–45.
2. Голян В. А. Інвестиції в економіку України: особливості сфери природокористування / В. А. Голян // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 6. – С. 12–21.
3. Рассадникова С. Сучасні тренди і проблеми реформування інвестиційного забезпечення природокористування / С. Рассадникова // Економіст. – 2010. – № 8. – С. 38–41. : табл.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] // Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
5. Організація Економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс] // Режим доступу : www.oecd.org
6. Про загальну програму дій союзу з охорони навколишнього середовища до 2020 року «Жити добре в рамках обмеженості ресурсів нашої планети» : рішення № 1386/2013/єу Європейського Парламенту та Ради від 20 листопада 2013 р.
7. Hickel J. Clean energy won't save us – only a new economic system can [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2016/jul/15/clean-energy-wont-save-us-economic-system-can>
8. Hickel J. Forget 'developing' poor countries, it's time to 'de-develop' rich countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2015/sep/23/developing-poor-countries-de-develop-rich-countries-sdgs>

References

1. Bardas', V. (2013). Improving fiscal-environmental management through the prism of achieving Laffer's optimum fiscal regulation V. M. Bardas'// Economist, 10. 42–45.
2. Golyan, V. A. (2016). Investment to Ukraine: features of environmental management areas / V. A. Golyan // Investment: practice and experience, 6, 12–21.
3. Rassadnikova, S. (2010). Current trends and problems of reforming the investment support environmental management / S. Rassadnikova // Economist, 8, 38–41.
4. State Statistics Service of Ukraine // Link: www.ukrstat.gov.ua.
5. Organization for Economic Cooperation and Development // Link: www.oecd.org.
6. Decision No 1386/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013 on a General Union Environment Action Programme to 2020 'Living well, within the limits of our planet.
7. Hickel, J. Clean energy won't save us – only a new economic system can: [Electronic resource]. Available at: <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2016/jul/15/clean-energy-wont-save-us-economic-system-can>.
8. Hickel, J. Forget 'developing' poor countries, it's time to 'de-develop' rich countries: [Electronic resource]. Available at: <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2015/sep/23/developing-poor-countries-de-develop-rich-countries-sdgs>.

ОЦЕНКА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ С ЦЕЛЬЮ СОХРАНЕНИЯ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ В УКРАИНЕ

А. Н. Лабенко

Аннотация. Каждое правительство должно заниматься стимулированием инвестиционной активности с целью наращивания ВВП и всех сопровождающих его факторов. Наращивание объемов реальных инвестиций должно быть приоритетом во время преобладающих объемов финансовых инвестиций над реальными. Реальные инвестиции создают добавленную стоимость, тогда как финансовые – нет. В условиях нестабильной экономической ситуации в Украине и с учетом высокой мобильности капитала, стоит надеяться на масштабный приток инвестиций в любую сферу деятельности.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, финансирование инвестиций, окружающая природная среда, финансовая поддержка

EVALUATION OF INVESTMENT FOR ENVIRONMENT PROTECTION IN UKRAINE

O. N. Labenko

Abstract. Each government have to stimulate investment activity for the purpose of increasing GDP and all factors that accompany it. The increase of the volume of real investment must be a priority in a superior volume of investments of the real. Real investments create added value while financial no. In an unstable economic situation in Ukraine, and given the high mobility of capital is useless to hope for a massive inflow of investments in any sphere of activity.

Keywords: investments, investment financing, environment, financial support